

V znamení „tradície a kontextu“. O maďarskom preklade knihy Františka Miku: *Od epiky k lyrike – Štylistické prierezy literatúrou* a o jej recepcii v maďarskom kultúrnom kontexte

(Miko, František: *Az epikától a líráig* (Od epiky k lyrike – Štylistické prierezy literatúrou). Dunajská Streda : Vydavateľstvo Nap, 2000. 297 s.)

SZABOLCS SIMON, Pedagogická fakulta Univerzity Jánoša Selyeho, Komárno

Štylistika prežíva v posledných dvoch desaťročiach svoj rozkvet. Prejavuje sa to nielen vo zvyšujúcej sa kvantite odborných prác, ale čo je dôležitejšie, aj v objavovaní sa nových smerov a tematických okruhov. Súčasťou tohto procesu je aj domáci štylistický výskum v Maďarsku. Azda bez zveličovania môžeme povedať, že uplynulé desaťročie bolo v maďarských dejinách štylistiky mimoriadne plodným obdobím.¹ Počas tohto krátkeho obdobia sa zrodili teoretické štúdie, moderné učebnice a príručky, ktoré už dlho chýbali, štylistické monografie, systematizácie, metodicky podložené analýzy, ako aj publikácie, ktoré výrazne prispeli k objasneniu problematiky tohto vedného odboru.²

František Miko je najvýznamnejšou a najznámejšou osobnosťou tzv. „nitrianskej školy“ (do odchodu do dôchodku bol vedúcim oddelenia teórie literatúry v Literárnovednom ústave Slovenskej akadémie vied a okrem iného bol čestným členom Maďarskej semiotickej spoločnosti). Vydanie jeho súboru štúdií *Od epiky k lyrike – Štylistické prierezy literatúrou* (*Az epikától a líráig*) v maďarskom jazyku bolo teda aktuálne aj z tohto aspektu.³ Prekladateľ László Zeman, ktorý už skôr publikoval viacero kapitol tohto diela,⁴ pretlmočil do maďarčiny Mikovo chápanie štýlu a ním reprezentované prístupy k literárnemu dielu. Tejto otázke sa detailne venuje v samostatnej kapitole vlastnej knihy⁵ a v maďarskom preklade knihy *Od epiky k lyrike* ju zasa sumarizuje v doslove.⁶ Napríklad štúdia

¹ Porov. Szathmári, 1996, s. 13 – 14; Fehér, 2000, s. 443.

² Pozri napríklad Török, 1990; Kemény, 1993; Szikszainé, 1994; Szathmári, 1994, 1995; Szathmári (red.), 1996, 1998; Bencze, 1996; Tolcsvai Nagy, 1996; Adamik, 1998; Nagy L., 1998; Szabó, 1998; Fónagy, 1999.

³ Stať o Mikovom diele v literárnom časopise *Irodalmi Szemle* publikoval László Zeman (Zeman, 2000) ako doslov k Mikovmu textu *Epikai elemek a lírában* (Epické prvky v lyrike), ako aj Krisztián Benyovszky (Benyovszky, 2000).

⁴ Pozri napr. Miko, 1996. Súbor štúdií po vyjení originálu recenzovali okrem iných aj A. Macurová (1975), J. Noge (1975) a S. Rakús (1974).

⁵ Zeman, 1993a, s. 243 – 258; pozri tiež s. 226 – 232.

⁶ Zemanovu publikáciu (Zeman, 1993a) s Mikovým súborom štúdií spája okrem osoby prekladateľa aj spoločná téma – problematika štýlu a prekladu, hoci preklad je v Mikových štúdiách priamo tematizovaný len sčasti, no substančne komplexne. Jednotiacou témou štúdií je v oboch publikáciách okrem toho aj vzťah epiky a lyriky, pričom v tejto súvislosti, prirodzene, nemôžeme nechať bez povšimnutia ani prechodné žánre. László Zeman v knihe *Stílus és fordítás* (Štýl a preklad) pristupuje k analýze krásnej literatúry z hľadiska funkcionálnej štylistiky. To zároveň znamená, že sa pri modeli literárnej a estetickej komunikácie odvoláva na špecifiká všeobecnejšej, univerzálnej jazykovej komunikácie tak ako profesor Miko. Aj cieľom diela je, z tohto hľadiska, aplikácia a sprostredkovanie metód zrodených v českom a slovenskom literárnovednom výskume. Na dielo profesora F. Mika a tradície „nitrianskej školy“, ako aj na osobnosť prekladateľa László Zemana, poukázal aj Péter Rákos (Rákos, 2001).

Hodnota a komunikácia (v maďarskom preklade *Érték és kommunikáció*) vyšla pôvodne v časopise *Irodalmi Szemle* s úvodom László Zemana. L. Zeman tu poukazuje na relevantnú Mikovu štúdiu z hľadiska teórie prekladu, ktorá vyšla aj vo francúzštine, a pre čitateľov, ktorí v slovenčine nečítajú, osvetľuje systém výrazových hodnôt.⁷ O Mikovej teórii prekladu môžeme povedať, že zaradenie kategórie prekladu do teórie literatúry je organickým dôsledkom jeho koncepcie.⁸ Oceňuje to aj Krisztián Benyovszky (Benyovszky, 2000), ktorý sa však v texte dopustil omylu, keď uvádza, že F. Miko v spoluautorstve s L. Zemanom analyzoval preklad Adyho básne z pera troch slovenských básnikov – išlo len o dvoch básnikov, keďže tretí preklad je dielom českého básnika Halasa.

Mikovu štylistickú koncepciu, ako aj kategóriu výrazových hodnôt, ktorá je jej základom, ako prvý v maďarskej odbornej literatúre predstavil Tibor Zsilka.⁹ Prehľadný opis analyzovaných štylistických kategórií¹⁰ vyšiel v maďarskom preklade po prvý raz v časopise *Irodalmi Szemle*. Termíny *výraz*, *výrazová sústava* – *kifejezés*, *kifejezésrendszer* si v tomto prípade vyžadujú ďalšie spresnenie, aby sme správne pochopili, že nejde o výrazové prostriedky – teda slová alebo výrazy, ale o to, čo označujú, o ich typ, druh, funkciu, „výrazovosť“ (Iván Fónagy a László Zeman používajú výraz „*kifejezőség*“), teda o expresívnu hodnotu.¹¹

Miko sa v prvých dvoch, resp. troch kapitolách hodnoteného diela venuje všeobecným charakteristickým znakom modelu literárneho diela. Prvé dve kapitoly (s. 9 – 81) sa zameriavajú na systém výrazových kategórií, ktorý sa síce časom výrazne menil, no v podstate zostal rovnaký.¹² Tento systém slúži ako základ pre interpretáciu literárnych textov, no dá sa využiť aj na analýzu textov iného typu, napr. vedeckých a populárno-náučných. Zároveň je to štylistický a dokonca aj textový model.¹³ Nasledujúce kapitoly –

⁷ La théorie de l'expression et la traduction. Ed. by James S. Holmes – Anton Popovič: The Nature of Translation. In: *Essays on the Theory and Practice of Translation*. The Hague – Paris – Bratislava : Mouton-Publishing House of the Slovak Academy of Sciences, 1970, s. 61 – 77. Na doplnenie Benyovszkého (Benyovszky, 2000) poznamenávame, že F. Miko sa otázkou umeleckého prekladu od začiatku zaoberal ako súčasťou svojej teórie štylistiky a venoval sa dokonca aj odbornému prekladu (porov. Miko, 1973b, 1981).

⁸ Porov. Zeman 1993a, s. 227.

⁹ Pozri Zsilka, 1970; 1973, s. 167 – 174; v tejto súvislosti si v Zemanovej recenzii Zsilkovej knihy môžeme prečítať istú terminologickú opravu (Zeman, 1974, s. 368 – 374).

¹⁰ Miko, 1972.

¹¹ Rešpektujúc Mikovo chápanie štylistiky a „výrazový systém“ zverejnený v časopise *Irodalmi Szemle* to vo svojej analýze aplikovala aj maďarská výskumníčka z Rumunska Mária J. Nagy (J. Nagy, 1975).

¹² Novšiu verziu pozri Miko, 1998, s. 58 – 59.

¹³ „Miko chápe text ako štruktúrovanú jednotu jazykovej a tematickej vrstvy a medzi textom a štýlom predpokladá zhodu. Pojem štýl ‚pokrýva‘ pojem text. ‚V texte nie je nič, čo by nebolo súčasťou štýlu.‘ Práve preto je jeho štylistický model súčasne aj textovým modelom“ (Benyovszky, 2001b, s. 113). Inou otázkou je, či je účelné porovnávať koncepcie Paula de Mana a F. Mika, ako to Krisztián Benyovszky urobil v ďalšej štúdií (Benyovszky, 2001a), resp. či je podtitul štúdie adekvátny. Treba poznamenať, že odvodzovanie mikovského východiska z Bühlerovho modelu je prijateľné len s istými korekciami (porov. Zeman, 1974a 1993, s. 254 – 255) a aj od Jakobsonových šiestich funkcií sa Miko kategoricky dištancuje (pozri Miko, 2000, s. 274, 30. poznámka). Inak je práca, ktorá smeruje k estetike recepcie a v Plesníkovom duchu a v zhode s Mikom označuje subjektivitu čitateľského zážitku za podstatné literárnovedné východisko, d'alekosiahlo platná. Najmä text na 37. strane jadrne vyjadruje podstatu. Na jednej strane sa „v interpretáciách nesnaží o uzatvorenie významov, interpretácií, zároveň však s metodickou detailnosťou vymenúva filologické (alebo ‚štylistické‘) argumenty v prospech oprávnenosti danej interpretácie.

ako to podčiarkuje aj sprievodný text – analýzou literárnych diel, resp. ich úryvkov skúmajú platnosť pojmov štýl a stylistický model. Vďaka ilustráciám sa stáva materiál zaujímavým čítaním, čo umocňuje aj fakt, že v preklade nenájdeme nijaký omyl. Namiesto postupného čítania sa tak môžeme začítať hoci do kapitol Štýlové kríženie v barokovej poézii (*Stiluseresztesödés a barokk költészetben*, s. 182 – 212) alebo Záver Švantnerovej novely Malka (*Švantner „Málka“ c. novellájának zárórésze*, s. 174 – 181), ktoré sa nachádzajú uprostred knihy. V prvej spomínanej kapitole je aj v preklade presvedčivá veršová forma a stylistická úroveň lexikálnych a morfológických prostriedkov. Zo 104 štvorveršových strof, pozostávajúcich zo štvortaktných dvanásťslabičných veršov, tu z analyzovaného diela nachádzame 36. Témou „poémy“ je zemetrasenie, ktoré v roku 1763 zasiahlo Komárno. Pôvodina bola napísaná v kralickej češtine, preklad sa preto prikláňa k jazyku Károliho prekladu Biblie, charakterizuje ho teda archaický, biblický jazyk, archaizovaný napríklad pomocou istých gramatických prostriedkov – imperfektum, pridávanie a vynechávanie spojovacích hlások, slovesné prídastie s príponou množného čísla (napr. *zárvánk*, s. 190); zdvojená predmetová prípona; časová prípona *-end* (s. 203), osobné prípony *-nak*, *-nek* v slovesnom minulom čase (napr. *készültenek*, s. 206) atď. Vďaka tomu text v pôvodine aj v preklade vnímame ako funkčne ekvivalentný.

Ako vyplýva zo súboru štúdií, v stylistike je, podľa autora F. Mika i prekladateľa L. Zemana, „funkcionalita“ nevyhnutná.¹⁴ (V preklade sa niekedy používa aj tvar „funkciós“ – funkčný, ktorý je vždy zhodný s pojmom „funkcionális“ – funkcionálny. Tento tvar môžeme prijať ako adekvátny, hoci vieme, že v istých kolokáciách sa lexémy v syntagmatickom vzťahu zamieňať nedajú – napr. „funkcionálna syntax“, ale „mondatfunkciós eszközök“). V tomto aspekte je dôležitou aj otázka interpretácie predmetu a interdisciplinárnych vzťahov. Štruktúrally funkcionálny prístup je aj dnes živý literárnoteoreticko-stylistický alebo jazykovedno-stylistický smer, preto aj v súčasnosti vznikajú jeho nové varianty.¹⁵

„*Stylistická koncepcia*“, ktorá sa uplatňuje v spomínanom Míkovom súbore štúdií, ukazuje, že tzv. literárna (alebo v podstate literárnoteoretická) a tzv. jazykovedná vetva stylistiky sa nedajú od seba oddeliť, teda nie sú to osobitné disciplíny, lebo každá je odkázaná na tú druhú a jedna druhú vysvetľuje. To, čo platí o vzťahu lyriky a epiky, mutatis mutandis platí aj o tomto vzťahu: „*Epika a lyrika nejestvújú ako dva nezávislé literárne druhy vedľa seba. Lyrika sa rodí z epiky na istom stupni jej výstavby – pravda, so spätným účinkom na celý text – a za istých výrazových podmienok*“ (Miko, 1973, s. 116 – 117). Organická spolupatričnosť zodpovedá štruktúrally-funkcionálnym (jazykovedným) sty-

Trvá na možnosti rozmanitej, ale nie ľubovoľnej interpretácie“, na druhej strane by bolo ťažké jeho tvrdenia hodnotiť ako odvodenie prebratých téz, čo takisto oslabuje presvedčivosť podtitulu „kontra“ propozície spomínanej štúdie (čo však neruší náhodné vytváranie paralel medzi oboma autormi). Musíme poznamenať, že významné je aj jazykovedné dielo profesora Mika a v jeho myslení a chápaní vždy „spolupôsobí“ aj jazykovedný aspekt. Táto dvojité väzba nám pripomína Ivána Fónagya.

¹⁴ Spomedzi maďarských odborníkov zastáva podobný názor skupina venujúca sa stylistickému výskumu okolo Istvána Szathmáriho. Ich nové vedecké výsledky vyšli v súbore štúdií *Hol tart ma a stilisztika?* (Szathmári (ed.), 1996, pozri najmä úvod, venovaný programu skupiny).

¹⁵ O presadzovaní nových smerov pozri napr.: Tolcsvai Nagy (1996), Fehér (2000), Szabó (2001); posledne menovaný autor sa snaží najmä o obnovenie komparatívnej stylistiky ako smeru.

listickým tradíciám. No literárny štrukturalizmus, v Pražskej škole i mimo nej, má svoj osobitný vývoj.

V súbore štúdií sa v interpretáciách diel výrazne uplatňuje výklad formy, precízne sa hľadá štýlotvorná funkcia jednotlivých útvarov, opakovaní slov a konštrukcií (pozri napr. analýzu „poémy“ – filozofickej básnickej skladby Štefana Korbeľa *Pametné premýšľovanie o strašlivém zemetrasení* v štúdií Štýlové kríženie v barokovej poézii – s. 206 – 207). Analýza síce literárne dielo rozkladá na jeho zložky, jej konečným cieľom však nie je „kúskovanie“, ale ozrejmienie súvislostí, preto má zhrňujúci, syntetizujúci charakter.

Z vyššie spomínaného hľadiska môžeme nájsť paralelu medzi Zemanovým dielom *Stílus és fordítás* (1993a) a tu pojednávaným Mikovým dielom. V prvom autor nastoľuje špecifiká lyrizovanej prózy a problematiku ich prekladu, a to na základe poviedok Judith Sziráky a ich slovenského prekladu, tomu venovaná štúdia sa venuje prostriedkom lyriзации. V kapitole Terminológia az irodalmi műben (Terminológia v literárnom diele, s. 32 – 96) vychádza autor z prírodovednej slovnej zásoby v románe Tibora Déryho *Befejezetlen mondat* (Nedokončená veta), pričom sleduje jej delimitatívnu funkciu vzhľadom na text rozprávača. Na porovnanie tu slúži český preklad románu, v ktorom sa v závislosti od jazyka (determinologizácia), alebo neúplného pochopenia významu prekladateľom, terminologizovanosť mierne zoslabuje. Z tohto pohľadu sleduje autor tzv. rozprávačskú perspektívu aj v štúdií o románe Sándora Máraiho *Zendülök* (Vzbúrenci), pričom sa, podobne ako v predchádzajúcich statiach, opiera o diela L. Doležela (s. 93, 107), od ktorého, napríklad, preberá termín (graficky) „neoznačenej priamej reči“ (s. 103 a inde). (Hoci medzi dvoma svetovými vojnami vyšli tri české preklady Máraiho diel, autor sa porovnaniu prekladov s originálom nevenuje, nakoľko pôvodné diela, ako aj preklady reprezentujú kultivovaný jazyk literárnej úrovne a v takom prípade sa prekladové problémy väčšinou nevyskytujú.) Nasledujúce štúdie sa v maďarsko-slovensko-českých reláciách venujú prekladom lyriky: problematike Adyho básnickej tvorby, meniacej sa básnickej štruktúre u Mihálya Babitsa a zo slovenskej súčasnej poézie otázke viacnásobného prekladu básne Milana Rúfusa. Pri analýze lyriky Jánosa Pilinszkého a jej českého a slovenského prekladu sa L. Zeman detailne venuje epickému komponentu lyriky, ktorá ako taká umožňuje takmer „interlineárny“ preklad. Autor sa domnieva, že vďaka tomu sa Pilinszkého lyrika, najmä v druhom období jeho lyrickej tvorby, mohla stať súčasťou svetovej literatúry.

V súvislosti s prekladom L. Zeman nastoľuje tézu, že znak dokáže vyjadriť len všeobecné, no v krásnej literatúre sa centrálnym stáva neopakovateľné a jedinečné. Aj v prípade jazyka platí, že systém obsahuje len všeobecné, kým rozprávač chce vyjadriť neopakovateľné a jedinečné, ako na to v súvislosti s literárnym dielom trefným prirovnáním poukazuje Géza Ottlik: „Človek si najprv musí osvojiť jazyk, celú obrovskú sieť koľajníc jazyka. Potom sa musí naučiť odolať tomuto systému koľajníc – aby sme po nich nesetovali tam, kam nás vedú, ale radšej tam, kam chceme dôjsť“ (Zeman, 1993a, s. 226). Zeman sa „ťažiskového systému“ profesora Míka, ktorý zabezpečuje presnosť významov, prísne neodrží. No pri viacnásobnom preklade Rúfusovej básne zdôrazňuje práve tesnosť lexikálneho významu, čím vo svojej publikácii oponuje svojmu predchádzajúcemu tvrdeniu. Argumentáciu však chápeme tak, že ňou napráva očividné omyly prekladateľov. Preto teda v tom istom súbore štúdií akceptuje aj vlastné protirečenie.

„Pre štrukturalizmus je charakteristické, že nielen v literárnej vede, ale všade zastáva veľmi systematické interpretačné chápanie, a síce to, že štruktúra je nielen forma existujúceho, ale aj homologická poznávacía forma toho istého existujúceho. Interpretácia je v podstate forma predmetu a osvetlenie, vypracovanie formy predmetu je vskutku interpretácia“ (Bókay, 1997, s. 192). Na každej Mikovej téze je okrem jazykovej a literárno-vednej citel'ná aj intencia filozofického prístupu, ich prezentáciu zasa zabezpečujú bohaté ukážky z krásnej literatúry.

Kniha *Od epiky k lyrike* je na začiatku, v dôsledku svojho zámeru, nevyhnutne abstraktná, no zároveň často aj esejistická, ako to možno vidieť na príklade: „*V prípade lyrizovanej prózy je lyrický prvok silne agresívny. Je to paradoxné. Skôr by to tak malo byť vo veršovanej epike. Verš sa totiž pokladá za integrálneho ukazovateľa lyriky. Lyrický prvok by teda mal byť markantnejší práve vo veršovanej epike*“ (Miko, 1973, s. 124) alebo inde: „*rytmický pohyb je homologickým obrazom epického pohybu, ale rovnako, hoci menej, i ‚poryvov‘ hravosti a žartovnosti*“ (Miko, 1973, s. 129). Na tomto mieste musíme poznamenať aj to, že osobitý pôžitok ponúka jadrne formulovaný odborný text, ako aj textová štruktúra vytvorená striedaním exaktne sformulovanej teórie a textov krásnej literatúry, ktoré slúžia na jej demonštráciu. Špecifikom pôvodného textu a prekladu sú ukážky, úryvky z diel, ktoré sú včlenené do odbornej charakteristiky. V publikácii, ktorej rozsah je o čosi väčší než dvadsať hárkov, tak tvoria citácie približne dva autorské hárky. Vybrané texty krásnej literatúry, prózy (J. Jesenský, M. Kukučín, J. G. Tajovský, A. Chudoba, F. Švantner) a poézie (jazykovo zachovávané aj originál – Goethe, Rimbaud a iní; v preklade L. Vadkerti, L. Podjavorinskej, J. Šimonoviča a Š. Korbeľa) presvedčivo ilustrujú exponované tézy. Môžeme spomedzi nich vyzdvihnúť modelovanie estetického kontrastu ako exponentu, ktorý je typický najmä pre subjektívnu lyriku,¹⁶ alebo aj to, čo sa vzťahuje na interpretáciu formy: „*Verš je hrou a je i výrazom hravosti*“ (tamže, s. 129). V súvislosti s otázkou epických prvkov v lyrike sa vynára aj problematika významu veršovanej formy v epike. Na ilustráciu týchto úvah slúži detská báseň L. Podjavorinskej *Výplata (Fizetség)*. V štúdií Verš v epike (s. 122 – 130) sa sumarizujú konštatovania, podľa ktorých má v analyzovanej básni básnická forma tieto funkcie: komentár, prejav formálnej hravosti, prvok vytvárania napätia a sémanticky je aj sama osebe priamym významom.

Zo žánrového hľadiska ako postmodernú môžeme považovať Šimonovičovu báseň *Samota/Magány* (s. 249 – 258), báseň *Velké sťahovanie!* A nagy költőzködés L. Vadkerti je postsymbolistická. Prozaické texty siahajú od realizmu cez lyrizáciu novších smerov až po súčasné diela.

Poznamenávame, že v prekladateľskom diele László Zemana dozrelo ovocie žánrovo a štylisticky mnohovrstevného a niekoľkodesaťročného úsilia.¹⁷ V predmetnej publi-

¹⁶ Porov. s. 128.

¹⁷ Dve kapitoly jeho vlastnej publikácie sa venujú výsledkom súčasnej slovenskej teórie prekladu. Zeman tu upozorňuje aj na to (Zeman, 1993a, s. 253), že v diele F. Míka a Ivána Fónagy, medzinárodne známeho maďarského odborníka na štylistiku, nájdeme tézy, ktoré sa prekrývajú a majú veľa spoločného. Striedavo publikovali jazykovedné a literárnovedné diela, pričom v počiatkoch sa venovali len jazykovede. Rozdiely v „syntetizácii“ záviseli v prvom rade od ich špecializácie. Iván Fónagy sa venoval najmä fonetickému výskumu, kým profesor Miko realizoval najmä gramatický výskum, v rámci ktorého sa venoval syntaxi a sémantike.

kácii je preklad textov krásnej literatúry adekvátny úrovni náročného jazykovedného a literárnovedného odborného textu, výkladu a analýzy. Zeman z viacerých zdrojových jazykov prekladá do maďarčiny najmä odborné texty, jazykovedné state a literárnovedné, filozofické, psychologické state, prírodovedné učebnice, kultúrohistorické a iné štúdie. Na základe povedaného to môžeme vyjadriť aj slovami „od odborného jazyka po lyriku“. Na potvrdenie týchto slov uvedieme, že v jeho „zbierke“ nechýba ani Celanova *Fúga smrti*.¹⁸ Ide zrejme o prvý maďarský preklad básne, pričom je porovnateľný s prekladom, ktorý sa zrodil v Maďarsku a vyšiel v neskoršej Celanovej prekladovej zbierke; zachováva fúgovú štruktúru pôvodného textu i jeho intonáciu. To, že pôvodný básnický text sa nezrodil v maďarčine, môžeme zistiť len na základe vonkajších indícií. Na tomto mieste uvádzame len úryvok zo záveru básne: „*Egy ember él a házban aranyoszin hajad Margaréte / kigyókkal játszik álmodva a halált a némethoni mestert / színarany hajad Margaréte / hamuszín hajad Sulamith.*“ Báseň do slovenčiny naposledy pretlmočil Ivan Kupec (Kupec, 2001): „*poštve svojich vlkolakov na nás daruje nám hrob v povetří / hrá sa s hadmi a sníva smrť je nemecký majster / tvoje zlaté vlasy Margaréta / tvoje popolavé vlasy Sulamit.*“

V súvislosti s Mikovým dielom môžeme Zemanov prekladateľský počin označiť za viac než prekladateľsko-technickú bravúru, lebo – ako vieme – preklad je aj istá interpretácia, bez ktorej nie je možný. László Zeman v roku 2000 právom získal za preklad analyzovaného diela Madáchovu cenu – v tomto prípade totiž ide jednoznačne o viac než o „dobrý“ preklad. Dovoľujeme si povedať, že je to teoreticko-praktická prezentácia mikovského variantu funkcionálnej štylistiky v maďarskom jazyku, ktorá je obsahovo-metodickým a najmä terminologickým prínosom pre maďarskú odbornú literatúru venovanú štylistike a terminológii „funkcionálnej štylistiky“. To znamená, že pre preklad je potrebné nielen jazykové prekódovanie, ale nevyhnutná je aj adekvátna znalosť prekladanej problematiky. V preklade Mikovej publikácie poskytuje isté usmernenie aj doslov prekladateľa, ktorý sa pri prekladaní diela neobmedzil len na to, čo treba v knihe preložiť, ale jeho zámerom bolo aj sprostredkovanie metód a aspektov udomácnených v slovenskej a českej jazykovede a literárnej vede a určité nasmerovanie, teda to, čo robil aj vo svojich univerzitných prednáškach v znamení pojmov „tradícia a kontext“.¹⁹

LITERATÚRA

ADAMIK, Tamás: *Antik stíluseleméletek Gorgiasztól Augustinusig. Stílus, kritika, értelmezés.* Budapest : Seneca Kiadó, 1998.

BENCZE, Lóránt: *Mikor, miért, kinek, hogyan. I. Stílus és értelmezés a nyelvi kommunikációban. 1–2.* Budapest : Corvinus Kiadó, 1996.

BENYOVSZKY, Krisztián: Recepció, intuíció, kultúra – és a fordítás. In: *Kalligram*, roč. 11, 2000, s. 19 – 21.

BENYOVSZKY, Krisztián: Retorika és stilsztika. In: *Szörös Kö*, 2001a, č. 6, s. 34 – 38.

BENYOVSZKY, Krisztián: Egy megkésett tanulmánykötet mai esélyei. In: *Iskolakultúra*, 2001b, č. 8, s. 111 – 116.

BÓKAY, Antal: *Irodalomtudomány a modern és a posztmodern korban.* Budapest : Osiris Kiadó, 1997.

¹⁸ Todesfuge. In: *Irodalmi Szemle*, roč. 13, 1970, č. 7, s. 615.

¹⁹ K problematike štylistickej a porovnávacej jazykovedy pozri Zeman, 1993b; 2001.

- CZETTER, Ibolya: *A stílus és a formák. Tanulmányok a nyelvművész Márai Sándorról.* Szombathely : Bár, 1999.
- FEHÉR, Erzsébet: A magyar stilisztika a 90-es években. In: *Magyar Nyelvőr*, roč. 124, 2000, č. 4, s. 443 – 451.
- FÓNAGY, Iván: *A költői nyelvről.* Budapest : Corvina Kiadó, 1999.
- JÓZSA NAGY, Mária: *A szó művészete. Bevezetés a stíluselmzésbe.* Bukarest : Tudományos és Enciklopédiai Könyvkiadó, 1975.
- KEMÉNY, Gábor: *Képekbe menekülő élet. Krúdy Gyula képpalkotásáról és a nyelvi kép stilisztikájáról.* Budapest : Balassi Kiadó, 1993.
- KUPEC, Ivan: Fuga smrti. In: *Revue aktuálnej kultúry*, roč. 6, 2001, č. 1, s. 38 – 39.
- MACUROVÁ, Alena: Perspektiva teorie výrazu. In: *Česká literatura*, roč. 23, 1975, č. 1, s. 76 – 78.
- MÁTÉ, Jakab: *A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai.* Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- MIKO, František: A kifejezésrendszer értelmező szótára. In: *Irodalmi Szemle*, roč. 15, 1972, č. 6, s. 501 – 510.
- MIKO, František: *Od epiky k lyrike. Štylistické prierezy literatúrou.* Bratislava : Tatran, 1973a.
- MIKO, František: Stilisztika i teorija perevoda special'nogo teksta – Sztyilisztika i teorija perevoda szpecialno-vo tekszta. In: *Slavica Slovaca*, roč. 8, 1973b, č. 3, s. 264 – 274.
- MIKO, František: Metodologická typológia odborných textov a preklad. In: *Slavica Slovaca*, roč. 16, 1981, č. 2, s. 117 – 121.
- MIKO, František: František Švantner Málka című novellájának zárórésze. In: *Kalligram*, 1996, č. 3, s. 29 – 35.
- MIKO, František: *Delo, komunikacija, kultura.* Beograd : Narodna knjiga/Alfa, 1998.
- MIKO, František: *Az epikától a líráig. Az irodalmi mű stilisztikai vizsgálata.* Dunaszerdahely : Nap Kiadó, 2000.
- NAGY L., János: *Szavak és világok Weöres Sándor verseiben.* Budapest : Akadémiai Kiadó, 1998.
- NOGE, Július: F. Miko: Od epiky k lyrike. In: *Slovenská literatúra*, roč. 22, 1975, č. 2, s. 174 – 177.
- RAKÚS, Stanislav: Epika a lyrika vo výrazovej koncepcii Míka. In: *Romboid*, roč. 9, 1974, č. 6, s. 71 – 73.
- RÁKOS, Péter: Erich Auerbach a jeho mimesis. Anketa. In: *Kritika a kontext*, 2001, č. 1, s. 83 – 84.
- SZABÓMIHÁLY, Gizella: A szóexpresszivitás formái V. Šikula prózájában és fordításuk kérdésköre. In: *Zborník filozofickej fakulty Univerzity Komenského, Philologica 31.* Bratislava : UK FiF, 1981, s. 149 – 161.
- SZABÓ, Zoltán: *A mai stilisztika nyelvelméleti alapjai.* Kolozsvár : Dacia Könyvkiadó, 1977.
- SZABÓ, Zoltán: *A magyar szépírói stílus történetének fő irányai.* Budapest : Corvina, 1998.
- SZABÓ, Zoltán: Gondolatok az összehasonlító stilisztikáról. In: *Magyar Nyelvőr*, roč. 125, 2001, č. 1, s. 30 – 46.
- SZATHMÁRI, István: *Stílusról, stilisztikáról napjainkban.* Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.
- SZATHMÁRI, István: Három fejezet a magyar költői stílus történetéből. In: *Nyelvtudományi Értekezések*, č. 140. Budapest : Akadémiai Kiadó, 1995.
- SZATHMÁRI, István (red.): *Hol tart ma a stilisztika?* Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996.
- SZATHMÁRI, István (red.): *Stilisztika és gyakorlat.* Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- SZIKSZAINÉ NAGY, Irma. *Stilisztika.* Budapest : Trezor, 1994.
- TOLCSVAI NAGY, Gábor: *A magyar nyelv stilisztikája.* Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996.
- TÖRÖK, Gábor: *Pontok és kérdőjelek az általános stíluselméletben.* Budapest : Tankönyvkiadó, 1990.
- ZEMAN, László: Zsilka Tibor: A stílus hírértéke. In: *Irodalmi Szemle*, roč. 17, 1974, č. 4, s. 368 – 374.
- ZEMAN, László: *Stílus és fordítás.* Pozsony/Bratislava : Madách Könyvkiadó, 1993a.
- ZEMAN, László: *Hagyomány és kontextus. Régi és új peregrináció.* Magyarok külföldön, külföldiek Magyarországon. A III. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson – Szeged, 1991 augusztus 12. – 16. elhangzott előadások. III. kötet, Budapest – Szeged : 1993b, s. 1484 – 1494.
- ZEMAN, László: Tisztelgés egy életmű előtt. František Miko 80 éves. In: *Irodalmi Szemle*, 2000, č. 3 – 4, s. 113 – 115.
- ZEMAN, László: Hagyomány és kontextus. In: *Kalligram*, 2001, s. 11 – 12; 41 – 46.
- ZSILKA, Tibor: A kifejezések esztétikájáról. In: *Irodalmi Szemle*, roč. 13, 1970, č. 4, s. 350 – 353.
- ZSILKA, Tibor: *A stílus hírértéke.* Bratislava : Madách, 1973.